

UTASI JUDIT

A gyűlölet-bűncselekmények elemzése
– esettanulmányok II. (2008–2010)¹

A vizsgálat folyamán az eredetileg *nemzeti, etnikai, faji vagy vallási csoport tagja elleni erőszakként*, majd – a 2009. február 1-jén hatályba lépő Btk.-módosítás után – a *közösség tagja elleni erőszakként* minősített [174/B § (1), (2), (3) bek.], az ország területén elkövetett bűncselekmények miatt induló, és 2008. január 1. és 2010. december 31. között jogerősen lezárt büntetőeljárások elemzését végeztem el.

Vizsgáltam a *közösség elleni izgatás* büntette (Btk. 269. §) miatti jogerősen lezárt ügyeket, továbbá elemeztem az aljas indokból vagy célból elkövetett emberölések [Btk. 166. § (2) bek. c) pont] és testi sértések [Btk. 170. § (1)–(3) bek.] miatt az említett időszakban jogerősen befejezett büntetőeljárásokat is.

A kutatás célja annak értékelése, hogy a kisebbségeket támadó gyűlölet-bűncselekmények elleni fellépés a jogalkotói akaratnak megfelelően alakult-e, a törvényi tényállás kiterjesztése valóban szélesebb körben nyújtott-e védelmet a gyűlöletteltek ellen.

Arra is szerettem volna adatokat kapni, hogy a rasszista motiváltságú ügyekben valóban faji indíttatású erőszak miatt indult-e eljárás, és ténylegesen azért marasztalták-e el a bíróságok is az elkövetőket.

Az egyes ügyek kapcsán lefolytatott eljárások elemzésével bemutatom a jellemző jogalkalmazói problémákat is.

Hetedik eset

A terheltek – a nyomozás folyamán fel nem derített további két társukkal együtt – 2007 szeptemberében egy dévaványai szórakozóhelyen tartózkodtak, ahol az általuk romániai cigánynak vélt sértett szórakozott két barátjával. Amikor a sértett észlelte, hogy „*nagyon nézik*”, az egyik társával kiment az udvarra, majd itt csatlakozott hozzájuk egy óra múlva másik társa is. Elsőrendű vádlott kiment a sértetthez, és a többiekől eltávolodva lökdönsni kezdte két kézzel a vállainál, mi-

¹ A Belügyi Tudományos Tanács által kiírt pályázaton I. díjjal jutalmazott tanulmány szerkesztett változata. Az I. rész januári lapszámunkban jelent meg.

közben azt mondta neki: „*Miattad rosszabb az életünk, te cigány, takarodj vissza, Romániába!*” Ez idő alatt másodrendű vádlott már a sértett mellett állt, és előzetes szóváltás nélkül, egy alkalommal ököllel állon ütötte, majd a sértett másik oldalán álló, ismeretlenül maradt elkövető is arcon ütötte, amitől a sértett a földre került. Ekkor a négy elkövető rugdálni kezdte, közben azt kiabálták, hogy: „*Köcsög cigány, megdöglesz, takarodj vissza Romániába!*” Ezt látva, a sértett társai odafutottak, és egy további tanú segítségével ellökdösték a támadókat. A sértett nyolc napon belül gyógyuló sérüléseket szerzett.

A városi rendőrség a Btk. 271. § (1) bekezdésébe ütköző és a (2) bekezdés szerint minősülő *csopartos garázdaság* miatt indított nyomozást a két terhelt ellen.

A Szarvasi Városi Ügyészség – helyesen észlelve az elkövetők cselekményének motívumát – a Btk. 174/B § (1) bekezdésébe ütköző és a (2) bekezdés e) pontja szerint minősülő, *társtettesként, nemzeti csoport tagja ellen, csoportosan elkövetett erőszak büntetével*, és a Btk. 170. § (1) bekezdésébe ütköző és a szerint *minősülő könnyű testi sértés vétségével* vádolta meg a gyanúsítottakat.

A Szarvasi Városi Bíróság mindkét terheltet bűnösnek találta, ezért halmozati büntetésül két-két év börtönbüntetésre ítélte, amelynek végrehajtását négy-négy év próbaidőre felfüggesztette.

A sértett fiatal felnőtt (18-22 éves), magyarországi magyar, akit kreol bőre miatt véltek romának.

A terhelték és ismeretlenül maradt társaik barátok, szkinhed nézeteket képviseltek, és ez külsőségekben is megnyilvánult: bomberdzsekit, terepszínű nadrágot és bakancsot viseltek, hajuk pedig rövidre volt nyírva.

Az elsőrendű vádlott fiatal felnőtt (22 éves) férfi, legmagasabb iskolai végzettsége szakmunkásképző iskola, dolgozott, havi jövedelme hatvankilencezer forint. A szüleivel élt, vagyontalan, büntetlen. Megjelenése alapján nyíltan rasszista, szélsőjobboldali, de vallomásában próbálta csökkenteni felelősségét. Az áldozattal közönyös volt. A cselekmény elkövetésére ittassága miatt – állítólag – nem emlékezett, de vállalta. A másodrendű vádlottal barátok, egy utcában laktak, ivócimborák. Elsőrendű vádlott rendszeres ivó.

A másodrendű vádlott fiatal felnőtt (húszéves) férfi, legmagasabb iskolai végzettsége általános iskola nyolc osztálya, segédmunkásként dolgozott, havi jövedelme hetvenezer forint, a szüleivel élt, vagyontalan, büntetlen. Megjelenése alapján nyíltan rasszista, szélsőjobboldali, és vallomásában is öszintén elmondta ezt: „*Csak azért bántalmaztam, mert azt hittem, cigány. Amúgy*

nem bántottam volna. Most már felfogtam annak súlyát, hogy mit követtem el, és most már megbántam, amit tettem.” (744/2007.)

Nyolcadik eset

Az ügy a rasszista motívumon alapuló szkinhedtámadások összes tipikus elemét tartalmazza.

Fiatalkorú elsőrendű és másodrendű vádlottak barátok, mindketten szkinhedek (viseletük terepszínű nadrág, bomberdzseki, bakancs, nagyon rövid haj).

Fiatalkorú elsőrendű és másodrendű vádlott 2007 novemberében ismerkedtek meg egy szórakozóhelyen a szintén baráti viszonyban álló harmad-, negyed- és ötödrendű vádlottakkal, akik ugyancsak szélsőjobboldali, rasszista érzelműek. Többször találkoztak, italoztak, beszélgettek. Beszélgetéseiken szóba került a romákkal szembeni ellenérzésük, ebben mindannyian egyetértettek, szidalmazták is őket, kifejezésre juttatva, hogy a magyaroknál alacsonyabb rendűnek tartják a romákat. Ötödrendű úgy vélte, ha a romáknak joguk van bántalmazni a magyarokat, akkor a magyaroknak is joguk van ahhoz, hogy a roma származásúakat – pusztán etnikai hovatartozásuk miatt – megverjék.

Fiatalkorú első-, másod- és ötödrendű a bűncselekmény elkövetése előtt egy héttel, Barcson, a törzshelyükön megbeszélte, hogy el kell menni, és meg kell verni egy roma származású személyt. Tervüket megosztották a többi vádlottal is, akik másodrendű felhívásával („*El kellene menni cigányt verni!*”) egyetértve, beleegyeztek. A vádlottak elhatározták, hogy vonattal Pécsre utaznak azért, hogy ott roma származású személyeket keressenek, és őket származásuk miatt bántalmazzák. Megállapodtak abban is, hogy cselekedetük végrehajtásához sálat és maszkot is visznek magukkal.

A megbeszélteknek megfelelően a vádlottak 2008 januárjában találkoztak harmadrendű lakásán, ahol sört és bort fogyasztottak, ez után délután, jegy nélkül felszálltak a Pécs felé tartó vonatra. A vonaton tovább italoztak, majd – a menetjegy hiánya miatt – az ellenőr Szigetváron leszállította őket. A vádlottak elhatározták, hogy nem utaznak tovább, hanem, a vihar ellenére, Szigetváron keresnek alkalmas roma származású személyt, akit megverhetnek. A vádlottak e célból – fiatalkorú elsőrendű vádlott és másodrendű útmutatása alapján – Szigetváron, a mozi mögötti parkba mentek. A park melletti sörözőben tartózkodó sértett és 16 éves lánya éppen ekkor (már az esti órákban, sötétben) indult hazafelé, a parkon keresztül. Az út a park túloldalán lévő, döntően romák lakótelep legfőbb megközelítési útvonala. Amikor az arcukat eltakaró vádlottak észrevették a sér-

tettet, valamint a lányát, és látták, hogy mindketten romák, feléjük indultak. Harmadrendű, minden előzetes szóváltás nélkül, egy alkalommal, nagy erővel, egy a másodrendűtől kapott fabokszerrel, ököllel arcon ütötte a sértettet, ennek következtében a sértett a földre esett. Fiatalkorú elsőrendű és másodrendű vádlott a sértettet ütni kezdték a kezükkel, majd a hátát és a sípcsontját fiatalkorú elsőrendű vádlott STEEL márkájú acélbetétes bakancssal, másodrendű surranóval többször megrúgta. A sértettbe negyedrendű is belerúgott a vállán és a felkarján, továbbá harmadrendűvel a mellkasán és a lábán is megrúgták. A vádlottak valamelyike részéről elhangzott a „*Na, még egyet rúgjál bele!*”, mire fiatalkorú első-, másod-, harmad- vagy negyedrendű vádlottak egyike még egyszer megrúgta. A sértett lánya az előbbieket látván sikoltozni kezdett, és segítségért kiáltozott. Ezt a közeli padon ülő tanú is hallotta, de a vádlottak cselekménye és ruházata láttán érzett félelmében nem mert a sértett segítségére sietni. Mivel nem érkezett segítség, ezért szaladni kezdett, hogy segítséget hívjon. Ekkor ötödrendű vádlott a sértett lányát a kezében tartott 80 cm hosszúságú, fémláncból álló, a végén 5 cm átmérőjű, fémkarikaival ellátott vasláncsal üldözőbe vette, hogy bántalmazza, és megakadályozza abban, hogy rendőri segítséget hívjon. A vádlottak a sikertelenül járó ötödrendűvel a közeli lakótelepre szaladtak, majd a vasútállomásra mentek, ahol megbeszéltek, hogy legalább egy roma nőt sikerült megverniük. A sértett lánya végül segítséget kapott járőröző rendőröktől, akik a vasútállomáson igazoltatták, majd előállították az elkövetőket.

A sértett az igazságügyi orvos szakértői vélemény szerint nyolc napon belül gyógyuló sérüléseket szenvedett, de *„a bántalmazás során – az elkövetés eszközéire (acélbetétes bakancs) figyelemmel – súlyosabb, 8 napon túl gyógyuló sérülés is létrejöhetett volna, amennyiben a lapockával nem védett mellkasfalat ért rúgás nagyobb erővel történik (ez esetben kialakulhatott volna bordatörés), illetőleg az erőbehatások a sértett más testtájékán (pl. fej) érik. A súlyosabb sérülés kialakulásának elmaradása a véletlennek köszönhető.”*

A Baranya Megyei Rendőr-főkapitányság fiatalkorú elsőrendű vádlott és társaival szemben a Btk.174/B § (1) bekezdésébe ütköző és a (2) bekezdés e) pontja szerint minősülő *„nemzeti, faji, vallási, vagy etnikai csoport tagja ellen csoportosan elkövetett erőszak bűntette* miatt indított nyomozást. A példás összefoglaló jelentés szerint fiatalkorú első- és másodrendű vádlottak *„barátok, és ideológiai elképzelésük megegyezik, öltözköik másban szkinhed benyomást kelt, valami miatt gyűlölet alakult ki bennük a romák iránt, annak ellenére, hogy [fiatalkorú elsőrendű vádlottnak] több roma származású osztálytársa is van.”* Másod- és ötödrendű vádlottak *„több alkalommal vet-*

tek részt a Magyar Gárda gyűlésein, az ott elhangzott elvekkel és ideológiával egyre inkább azonosultak”. A nyomozás során annak a kérdésnek a bizonyítása volt a legnehezebb, hogy a sértettet roma származása miatt bántalmazták-e. „Mind az öt személlyel szemben a nyomozás során elég bizonyíték gyűlt össze, hogy vádolhatók legyenek a gyanúsítás tárgyává tett cselekménnyel. Ilyen bizonyítékok: [fiatalkorú elsőrendű és másodrendű] által tett vallomások. E vallomásokat ugyan megváltoztatták, de tartalmuk megmaradt, és életszerűbbnek tűnnek, mint az azt követő védekezéséknél előadott vallomások. Negyedrendű vallomása, szembesítéseken tett vallomásai [...] és a tanúvallomás továbbá az [ötödrendű] hátára tetovált vers, amelynek címe: »Halott cigány« – a verset elolvasva, annak tartalma, egyértelműen arra utal, aki ilyen szöveget örökít meg úgy, hogy a saját testén hordozza azt – elvileg egy életen át – annak komoly és rejtett problémái lehetnek azzal a népcsoporttal, akikre a vers irányul. Az, hogy a gyanúsítottak közül kinek van roma osztálytársa, vagy haverja, az ügy szempontjából teljesen lényegtelen, hiszen az idegengyűlölet nem valósulhatna meg anélkül, hogy a gyűlölködők ne a gyűlöltek között éljenek, velük valamilyen azonosulást színelnének. A lényeg a gyűlölködők belső motívuma, amely az erőszak felé indította el cselekvésüket [...] jelen ügyben e motívum mindegyik elkövetőben erősnek bizonyult, és aktív cselekvést váltott ki a gyanúsítottakból, akik előre megbeszélve hajtották végre tetteiket.”

A Pécsi Városi Ügyészség helyesen észlelte, hogy a nemzeti, faji, vallási, vagy etnikai csoport tagja ellen csoportosan elkövetett erőszak bűntette (amelyet első- és negyedrendű vádlott társtettesként, illetve ötödrendű bünességként követett el) mellett halmazatban első- és negyedrendű esetében megvalósult a Btk. 170. § (1) bekezdésébe ütköző és a (2) bekezdése szerinti minősülő testi sértés bűntettének kísérlete is, ezért a terhelteket e büncselekmény elkövetésével is megvádolta.

A Pécsi Városi Bíróság mint fiatalkorúak bírósága azonban nem látta bizonyítottnak a rasszista motívumot, ezért az öt vádlottat, mint társtetteseket, bünsnek találta a Btk. 271. § (1)–(2) bekezdés a) pontja szerinti garázdaság bűntettében, és e cselekménnyel halmazatban első- és negyedrendű vádlottakat a Btk. 170. § (1)–(2) bekezdése szerinti testi sértés bűntettének kísérletében is.

Másodrendű vádlottal szemben a bíróság korábbi ítéletével próbára bocsátást alkalmazott, amelyet a Pécsi Városi Bíróság a jelen ítéletben hatályon kívül helyezett, és megállapította a vádlott bünességét garázdaság és rongálás vétségében is.

A bíróság a bünteteskiszabás során fiatalkorú elsőrendű vádlott vonatkozásában súlyosbító körülményként értékelte, hogy útonálló jelleggel, nőt rugdosva követte el a cselekményt, a büntetett előéletet, a társas és ittas állapotú elkövetést. Enyhítő körülményként értékelte részbeni beismerő vallomását, a kísérleti szakot és a sértetti megbocsátást.

Másodrendű vonatkozásában súlyosbító körülményként vette figyelembe a társas elkövetést, a próbára bocsátás hatálya alatti és az ittas állapotban való elkövetést, a kettőnél több halmazatot, továbbá az elkövetési módot. Enyhítő körülményként értékelte a részbeni beismerést, a részbeni kísérletet és a sértett megbocsátását.

Harmadrendű vonatkozásában súlyosbító körülményként értékelte, hogy útonálló jelleggel követte el a cselekményt, a büntetett előéletet, a társas és ittas állapotú elkövetést, enyhítő körülményként a részbeni kísérletet és a sértetti megbocsátást.

Negyedrendűnél súlyosbító körülményként vette figyelembe a társas, útonálló elkövetést, míg enyhítő körülményként a részbeni beismerést, a fiatal felnőtt kort, a részbeni kísérletet és a sértett megbocsátását.

Ötödrendű vádlottnál súlyosbító körülmény volt a büntetett előélet és a társas elkövetés.

Fiatalkorú elsőrendű vádlottat halmazati büntetésül egy év fiatalkorúak fogházára, másodrendűt halmazati büntetésül egy év három hónap börtönre és két év közügyektől eltiltásra, harmadrendűt halmazati büntetésül tizenegy hónap börtönre és két év közügyektől eltiltásra, negyedrendűt halmazati büntetésül kilenc hónap börtönre és két év közügyektől eltiltásra, míg ötödrendűt nyolc hónap börtönre és két év közügyektől eltiltásra ítélte. Fiatalkorú elsőrendű vádlott vonatkozásában a kiszabott szabadságvesztés végrehajtását három év próbaidőre felfüggesztette, és megállapította, hogy a vádlott pártfogó felügyelet alatt áll.

A városi bíróság ítéletének indokolása sajátos esszenciája annak a szemléletnek, hogy az idegengyűlölet motívuma nem bizonyítható, sőt valójában az ilyen típusú ügyek sértettjeinek speciális jellemzői úgyszólván érdektelenek. Mindössze fiatalok hőzöngéséről, esetleg erőszakba torkolló rendbontásáról van szó. A bíró a tényállás megállapítása során gyakorlatilag végig azazal volt elfoglalva, hogy a nyomozás törvénytelenységét igazolja, és a vád bizonyítékait megcáfolja, miközben inkább a következetlen vádlotti vallomásokot fogadta el igaznak.

A vád ismertetésekor, rögzest az után, hogy a bíróság elfogadta a vádlottak baráti kapcsolatának tényét, leszögezte, hogy „*az nem volt bizonyítható,*

hogy a romákkal szembeni ellenérzésükről beszéltek, és az sem, hogy megbeszéltek volna, hogy romákat fognak megverni”. Majd egy oldallal később ismét kifejti: „Az eljárás során nem volt bizonyítható, hogy a vádlottak a bűncselekményt a sértettek roma származása miatt követték volna el.” Aztán újra megismétli, hátha nem lenne egyértelmű: „A bíróságnak a vádlottak eltérő vallomásait részben önmagukkal szemben, részben egymással, valamint a tanúvallomásokkal összevetve, és mérlegelve kellett állást foglalni abban, hogy a vádlottak a sértetteket roma etnikai csoporthoz való tartozásuk miatt bántalmazták-e. A bíróság szerint ez nem volt bizonyítható.” A bíróság álláspontja szerint „A vádlottak öltözetéből és V. r. vádlott tetoválásából, és a tőle lefoglalt tárgyakból önmagában nem volt azon következtetés levonható, hogy tagadásukra is figyelemmel, hogy szkinhedek, és jelen ügyben romákat akartak volna bántalmazni”.

Újra és újra megemlíti, hogy a vádlottakat – állításuk szerint – a nyomozás során törvénytelenül hallgatták ki: „Védője nem volt jelen, a jegyzőkönyv tanúsága szerint a kihallgatás 6 percig tartott.” „Kihallgatása 9 percig tartott, védőt nem rendeltek ki akkor számára, illetve nem közölték vele esetleges akadályoztatását a jegyzőkönyvben.” „Előadta, hogy korábbi vallomása-ait azért tette, mert részben kihallgatását végző rendőr pszichikailag befolyásolta, valamint egy zárkatársa, aki a sértett rokona, fenyegette, azért tett korábban vádlott-társaira is terhelő vallomást.” Noha az indokolásban maga is megemlíti, hogy „a nyomozóhatóság tájékoztatása szerint ez a robotzsaru rendszer hibás működése miatt történt, és hiányzott ezen jegyzőkönyvből”.

A szöveg vizsgálata során könnyedén fel lehet fedezni a burkolt rasszizmust és ellenérzést is, például „vádlott a cigánylány után futott” vagy „gyengébb, ittas személyek”, és „két cigány nő” stb.

A Baranya Megyei Főügyészség – észlelve az eljárási hibákat – indítványozta, hogy a másodfokú bíróság a Be. 351. § (2) bekezdés a) és d) pontjainban írt okok miatt, a Be. 373. § (1) bekezdés III/a pont és 376. § (1) bekezdés alapján helyezze hatályon kívül, és az elsőfokú bíróságot utasítsa új eljárásra.

„Az elsőfokú bíróság a tényállás megállapítása során részben helytelenül következtetett egyik tényből a másikra, részben pedig a tényállás felderítetlen maradt, illetőleg több bizonyíték értékelésének elmaradása kapcsán az ezzel kapcsolatos indokolási kötelezettségének nem tett eleget. A bizonyítékok értékelése során azokat csupán egyenként értékelte, elmulasztotta viszont elemezni azok egymáshoz való viszonyát, így az összességükben való értékelés is elmaradt [...] Az elsőfokú bíróság az etnikai céltartalmú vallomások

visszavonását gyakorlatilag kritika nélkül elfogadta annak ellenére, valamennyi vádlottnál éles ellentétek mutatkoztak [...] a bíróság meg sem kísérelte ezen ellenmondások feloldását, nem tette kritika tárgyává a vallomások visszavonásának okát sem.”

A Baranya Megyei Bíróság mint másodfokú bíróság az ítéletet akként változtatta meg, hogy a vádlottak cselekményét *etnikai csoport tagja elleni erőszak büntetének* minősítette [Btk. 174/B § (1) bekezdésébe ütköző és a (2) bekezdés e) pontja szerint minősülő], amelyet első-, és negyedrendű vádlottak társtettesként, ötödrendű bűnsegédként követett el. Fiatalkorú elsőrendű vádlott vádlott büntetését egy év hat hónap fiatalkoriak fogházára, másodrendűét két év két hónap börtönre és három év közügyektől eltiltásra, harmadrendűét két év hat hónap börtönre és három év közügyektől eltiltásra, negyedrendűét egy év hat hónap börtönre és három év közügyektől eltiltásra, az ötödrendű vádlottal szemben kiszabott büntetést egy év börtönre súlyosította. Fiatalkorú elsőrendű vádlott tekintetében négy, ötödrendű tekintetében három év próbaidőre felfüggesztette a kiszabott szabadságvesztés végrehajtását.

A másodfokú bíróság álláspontja szerint *„a tényállásra vonatkozó bizonyítékkértékelésről nem állítható, hogy olyan mértékben lenne hiányos, ami a bűnösség, vagy a jogi minősítés, illetve a büntetés kiszabás tekintetében lehetlenné tenné a felülbírálatot”*, más kérdés, hogy a megyei bíróság szerint az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás a cselekmény indítókai és így jogi minősítése tekintetében megalapozatlan, hiányos, illetve az elsőfokú bíróság a megállapított tényekből további tényre helytelenül következtetett. A tanúvallomások mellett *„az eljárás során lefoglalt náci jelképek, és V. r. háttára tetovált cigányellenes vers, a cselekmény elkövetésekor használt ruházatuk, az arcuknak az eltakarása, és annak egybehangzó előadása, hogy a bántalmazás előtt a sértetteket nem ismerték, közöttük személyes vita, vagy nézeteltérés nem volt [...] vádlottaknak a nyomozás során tett beismerő, és nem csak a vádlott-társaikra, de önmagukra nézve is terhelő vallomása támasztotta alá a cselekmény elkövetését kiváltó motívum tekintetében. E bizonyítékok olyan zárt láncolatot alkotnak, amelyekből kétséget kizáróan következtetni lehetett a vádlottak cselekményének elkövetés kori indítókáira. Nyilvánvaló, hogy más megítélés alá esik annak az elkövetőnek a cselekménye, akit személyes vita, vagy hirtelen felindulás vezet a testi épség elleni cselekmény elkövetésére, még akkor is, ha náci jelképet gyűjt, cigányellenes verset tetováltat a háttára, vagy ilyen nézeteket vall [...] Jelen ügyben [...] kétséget kizáróan bizonyítható volt, hogy a vádlottak a sértettet azért bántalmazták, mert a cigány etnikai csoporthoz tartozik.”*

A másodfokú bíróság ugyanakkor azt is megállapította, hogy az ügyészség nem tette a vád tárgyává a sértett lányának bántalmazását, pedig ha része lett volna a vádirati tényállásnak, a bűncselekmény rendbeliségére, és az ötödrendű tettesi szerepére is kihatással lett volna.

Tekintettel arra, hogy a folyamatban lévő ügy alatt megváltozott a bűncselekmény megnevezése, és egyben bővült a sértetti köre, ezért a Btk. 2. §-ára figyelemmel az ügyben „*az elkövetéskor hatályos törvény volt az irányadó, mert a sértetti kör bővülése súlyosabb elbírálást jelentett*”.

Vizsgálta továbbá a másodfokú bíróság az eljárásban lefoglalt önkényuralmi jelképek birtoklásának kérdését is, és megállapította, hogy azok birtoklása önmagában nem szabálysértő, ezért az elsőfokú bíróság helyesen járt el, amikor azok lefoglalását megszüntetve, kiadni rendelte ötödrendűnek.

A sértett: 48 éves roma nő. A cselekmény estjén két üveg sört ivott meg, állítása szerint egyáltalán nem volt ittas, ezt támasztotta alá az ambuláns kezelőlap és a felszolgáló tanúvallomása is.

Tanúvallomásában a következőképp mesélte el az őt ért támadást: „*Hirtelen egy nagy ütést éreztem – melyet ököllel kaptam – a jobb oldali arcfelemen. Azonnal körbevett minket öt vagy hat férfi, akik semmit sem szóltak. A lányom ekkor a jobb oldalamon állt. Én az ütéstől – mely nagy erejű volt – beestem a füves részre, a földre. Ekkor az ott lévők közül valamennyien elkezdtek rúgni a fekvő helyzetemben. Ekkor lányom visszafelé kezdett futni, és ordítózott, hogy segítsen valaki. Azt később a lányom mesélte, hogy a férfiak közül az egyik utána futott, és fenékebe is rúgta, de nem érte utol [...] Nagyon féltettem, hogy a lányomat is bántják. Én nem tudtam megszólalni, mivel a kezemmel az arcomat védtem a rúgások ellen [...] összegörnyedt állapotban fekiüdtem, így a rúgások a derekamat, a hátamat érték. Biztos vagyok benne, hogy a bántalmazásomban valamennyi ott lévő csuklyás részt vett. Hirtelen abbahagyták a verésemet, és [...] futásnak eredtek [...] A személyek arcát nem láttam, mivel mindegyik fejét kapucni takarta, valamint az arcukon is maszk volt.*”

Későbbi vallomásában azt is elmondta, hogy „*Nem roma képviselőnek voltunk, de a származásunk látszik rajtunk, hiszen barna a bőrünk, és a hajunk fekete. Sapka nem volt rajtunk, tehát messziről is látszik az, hogy romák vagyunk. Beszéltem is a lánnyal, amikor mentünk, a hangomon is hallani, hogy roma vagyok, szerintem, bár magyar nyelven beszéltem, nem cigányul.*”

A sértett lánya hasonlóan adta elő a támadást: „*Az épületek irányából felénk jött öt ember. Mikor mellénk értek, rögtön anyámra támadott három ember, kettő velem szemben állt... egyikük kezében lánc volt. Kiabáltam, hogy ne bántsanak bennünket, megijedtem, és elfutottam... hogy valakitől segítsé-*

get kérjek. Ekkor láttam, hogy az egyik ember fut felém, de [...] nem tudott utolérni [...] az utánam futó személy felém rúgott, és az enyhén, a derekamnál elért, de sem nyoma, sem fájdalom emiatt nem keletkezett [...] Sem nekem, sem édesanyámnak haragosa nincs, nem tudom megmondani, hogy ez a bántalmazás miért történt. Nem vettek el tőlünk semmi értéket, nem tudjuk azt, hogy miért bántották az anyámat.”

A nyomozás során meghallgatták a Cigány Kisebbségi Önkormányzat képviselőjét is, aki elmondta, hogy „a Móra lakótelep az a hely, ahol köztudottan sok roma lakik. Valamikor volt egy cigánytelep Szigetváron, azt felszámolták, és a Móra lakótelepre tulajdonképpen betelepítették a romákat. Azóta is ott maradtak, tehát ez köztudott, hogy ezen a részen sok a roma. A Móra lakótelepen kb. 80 cigánycsalád lakik, az 1. számú házban, csak egy háztömbben 29 romacsalád lakik [...] A mozi parkon átvágva lehet a legközelebb a Móra lakótelepre jutni. Ha ott várták a támadók a [sértettet], vagy romákat, akkor számíthattak rá, hogy arra fognak menni.”

Fiatalkorú elsőrendű vádlott: egy hónappal a tizennyolcadik születésnapja előtt követte el a bűncselekményt. Büntetve volt: a bíróság – megszüntetve korábbi próbára bocsátását – lopás vétsége és lopás büntette miatt öt hónap fiatalkorúak fogházára ítélte, amelynek végrehajtását egy év próbaidőre felfüggesztette, és megállapította, hogy pártfogó felügyelet alatt áll.

A fiatalkorú vádlott magyar, gyermektelen és nőtlen, 200 cm magas, 110 kg súlyú férfi, a legmagasabb iskolai végzettsége a szakközépiskola tizenegyedik osztálya volt.

Tanára szerint könnyen befolyásolható, halk szavú, béketűrő, tiszteletudó és segítőkész. Agresszív, fajgyűlölő magatartást nem tapasztalt nála. Iskolai teljesítményét közepesnek minősítette. Az iskola adatai alapján a hiányzásai miatt három tárgyból nem osztályozható, egy tárgyból elégtelen, a többi tárgyból pedig elégséges, illetve közepes volt a tanulmányi eredménye. A tizenegyedik osztályt kétszer járta.

Édesanyja és nevelőapja tartotta el. A 100 m²-es, ötszobás családi házban öten éltek, a vádlott két testvérével, fiatalkorú húgával és gyermekkorú öccsével, aki az édesanyjuk második házasságából származott. Az egy főre jutó havi jövedelem 122 750 forint volt, ez átlag feletti megélhetést jelentett a család számára. Fiatalkorú elsőrendű vádlott az édesapjával is tartotta a kapcsolatot, időnként járt vele dolgozni is. Az édesanyja szerint a fia könnyen befolyásolható, és rossz társaságba keveredett. Ennek okaként az édesapa elhanyagoló magatartását, az apai példa hiányát nevezte meg. „A csintalan tevékenység [...] egy segélykiáltás a gyermek részéről. Itt vagyok, vegyél ész-

re!” Az apának nyűg a gyermekével való foglalkozás, és új felesége is korlátozza a láthatást.

A szkinhed külsőségekről az édesanya a következőket mondta: „... több éve így öltözködik. Erős testalkata miatt szerette a fekete színt [...] bakancsot hordott. Hatalmas lábmérete miatt nagyon nehéz cipőt kapnom számára. Ez az öltözködési formája kb. 2 éve van meg. Mindig is kopasz volt, mert az építőiparban dolgozott nyáron, iskolaidőben meg [...] könnyebb volt tisztántartani.” Fia kihallgatásakor elmondta, hogy „kidobatta velem az összes ruháját, a fekete ruhát, meg ilyeneket, ez is mutatja, hogy mennyire megváltozott”.

Magatartási problémái miatt tizenöt éves korától foglalkozott vele gyermekpszichiáter. Az érzelmi és akarati funkciók zavarait mutatták a vizsgálatok: „vágoryorientált, akarateréje gyenge, önbizalma – a sorozatos iskolai kudarc miatt – kevés. Kötődései felszínesek. Szeretne beilleszkedni a kortárs csoportba, könnyen befolyásolható, téríthető, mivel önálló értékrendje nem kialakult. Indulati életére főként passzív-, verbális agresszió jellemző.” Tizenhét éves koráig heti rendszerességgel pszichés, illetve gyógyszeres segítséget kapott, problémái enyhültek.

Fiatalkorú első kihallgatásakor nyíltan elmondta, hogy a hungarista mozgalom tagja. Védekezése szerint társai megbeszélést, hogy elutaznak Szigetvárra, és ott keresnek egy ittas személyt, akit megvernek. Egyetértett velük, és a későbbiekben a földön fekvő sértettet ő is bántalmazta, kétszer belerúgott. „A két nőt azért bántalmaztuk, mert cigányok [...] én többet is rúgtam, nem csak kettőt, abból viszont csak kettő találta el [...] nekem egy Still márkájú bakancsom van, ami acélbetétes.”

Fiatalkorú vádlott beszámolt korábbi tetteikről is, amelyek nagyon jellemzőek a szélsőjobboldali beállítottságú fiatalok erőszakos bűncselekményeire. A céltalan csoportos időöltés, az erőfitogtatás, a gyengék bántalmazása, ami egyben felkészülés a későbbi, nagyobb erőszaktevésekre. „[Másodrendű] mesélte nekem, hogy 2007 nyár elején találtak egy részeg embert, megnézték, hogy tud-e magáról, és amikor meggyőződött róla, hogy milyen állapotban van, fogta és fejbe verte egy boxerral.” „Kb. egy hónapja elmentünk csámborogni [másodrendűvel és két másik társukkal], amikor jött velünk szembe egy számunkra ismeretlen ittas ember. Odaértünk mellé, kb. 1 méterre, akkor [másodrendű] fogta, és fejbe ütötte egy alkalommal ököllel. Ekkor az ember összeesett, és mi mentünk tovább, nem is foglalkoztunk vele, azóta sem tudom, mi van vele [...] három éve, egy épülő háznak az ablakát betörtém [...] erre már nem nagyon emlékszem.”

A rendőrségen tett vallomását később írásban visszavonta: „*pontatlanul került jegyzőkönyvbe az, hogy a hungarista mozgalom tagja vagyok. Valóban elmentem egy gyűlésre [a Magyar Gárda gyűlésére], de nem léptem be, nem fizettem tagdíjat, tag nem vagyok. A jegyzőkönyvben az szerepel, hogy elmondom, hogy a két nőt azért bántottuk, mert ők cigányok. Ezt nem így mondtam, és nem is felel meg a valóságnak [...] tudtam, hogy valami verekedés, bátorság-próba lesz, de hogy konkrétan mi fog történni, arról nem tudtam. Nem akartam a többiek előtt gyávnának mutatkozni, azért rúgtam meg a földön fekvő személyt. Nagyon bánom, amit tettem, roma barátaim, osztálytársaim vannak, soha nem volt velük problémám...*” Folytatólagos kihallgatásakor tovább finomította szerepét: „*A talpába rúgtam, azt hiszem, egyet, arra vigyáztam, hogy ne legyen baja, ezért rúgtam meg a talpát, ezt is csak azért, hogy a többiek lássák, hogy csinálók valamit [...] a kapucni a fejemen volt, mert hideg volt [...] nem vagyok szkinhed, egészségügyi okokból rövid tüsi a hajam.*” Meghatalmazott védője a tárgyaláson egyenesen a „*falkaszellem*” elragadó hatását okolja a fiatalokú eltévelyedéséért: „*le volt maradva, bele-sodródott a cselekményekbe. Azt érzi, hogy ezek nem helyes cselekmények.*”

Másodrendű vádlott: 20 éves magyar, nőtlen, gyermektelen, 189 cm-es, 113 kg súlyú férfi, a legmagasabb iskolai végzettsége az ipari iskola második osztálya, végzős volt. Az igazságügyi elmeorvos-szakértői vizsgálat során sajátos értelmezését adta a „*jótanulóságnak*”: „*a tanulás elég jól ment, egyedül hatodik év végén [...] bukott [...] kicsit rossz gyerek volt [...] utána szerkezetlakatosnak tanult [...] jól ment, bár most félévkor megbukott.*”

Büntetlen előéletű: a bíróság garázdaság vétsége és rongálás vétsége miatt intézkedésként próbára bocsátotta, egyben elrendelte pártfogó felügyeletét.

Tizenhét éves korában szülei elváltak. Édesanyjával élt egy lakásban. Egy főre jutó havi jövedelmük mélyen átlag alatti, harmincötezer forint volt.

Védekezésében előadta, hogy „*tulajdonképpen céltalanul sétáltunk. Én [fiatalokú elsőrendű vádlottal] lemaradva [...] hamar odaértünk, és én egy vagy két alkalommal rúgtam meg a földön fekvő nőt [...] korábban mi öten szoktunk olyan dolgokról beszélni, hogy meg kellene verni egy-két cigányt. MI öten nem szimpatizálunk ezzel a népcsoporttal, a bántalmazás oka tehát az volt, hogy a két nő cigány volt [...] nagy erővel rúgtam [...] a földön fekiüdt, mikor mi otthagytuk, nem tudom, mi lett vele.*” Ötödrendű szerepéről is nyilatkozott: „*azért nem bántotta a földön fekvő nőt, mert elfutott a másik nő után. Ha ott lett volna velünk, biztosan megrúgta volna, mert egyezik a gondolkodásunk [...] ha elérte volna, biztosan jól megverte volna.*”

Fiatalkorú elsőrendű vádlotthoz hasonlóan korábbi erőszakos cselekményekről is beszámolt: két esetben magatehetetlen, részeg hajléktalanokat, egy esetben az úton szembejövő részeg férfi megverését ismerte el, vagyis ugyanazokat, amelyeket fiatalkorú elsőrendű vádlott. Korábbi években pedig rongálás és garázdaság jellemezte az erejüket próbálgató fiatal szkinhedeket: prés- és lakóházak ablakainak betörése, kerékpártároló elhúzása, gépjármű visszapillantó tükrének letörése. Rendőrségen tett vallomása után ő is írásbeli vallomást terjesztett elő, amelyben megpróbált teljesen kihátrálni korábbi nyilatkozata elől: „*Sétáltunk [...] arra lettem figyelmes, hogy az elöl haladóak egy embert tetteg bántalmaznak. Az összetűzés elejét nem láttam, nem tudom, hogy miből alakult ki a dulakodás [...] odaértünk a többiekhez, és én is egy alkalommal megrúgtam a földön fekvő személyt [...] a hátába rúgtam bele, majd elfutottunk a helyszínről [...] én verekedést nem kezdeményeztem, nem volt tudomásom arról, hogy a bántalmazott személy roma származású, és nem ilyen indíttatásból vettem részt a cselekményben.*” A vádlottak között, fiatalkorú elsőrendű mellett, másodrendűnek volt egyedül meghatalmazott védője. A védők tevékenysége egyértelműen észrevehető az írásban módosított vallomásokban, a védenek kioktatásában, azaz annak hangoztatásában, hogy véletlenül sodródtak az ügybe, és „*az etnikai megnevezés a nyomozóhatóság buzgóságán alapszik, ez nem etnikai jellegű bűncselekmény volt*”, ahogy azt másodrendű védője is kiemelte az előzetes letartóztatás elrendelése tárgyában tartott ülésen.

Harmadrendű vádlott: 21 éves, nőtlen, egyedülálló (az ítélet idején életlársi kapcsolatban élő) férfi, a legmagasabb iskolai végzettsége tizenegy osztály. Vagyontalan, alkalmi munkából havonta harmincezer forint jövedelme volt. Rendszeres ivó. A hiphop- és rapzenét szereti, és testszerte több tetoválása van, ezek említését annak igazolására használja, hogy nem lehet rasszista. Szülei egyéves korában elváltak, édesanyja egyedül nevelte. Általános iskolai tanulmányai alatt tanulási gondjai voltak, illetve nem tanult, ezért az igazgató pszichológushoz vitte, akihez rendszeresen járt. Az igazságügyi elmeorvos-szakértői vélemény szerint kissé feszült, szorongó, diszharmonikus személyiség, ez azonban a terhére rótt cselekmény kapcsán korlátozó tényezőként nem volt értékelhető. A vizsgálaton elmondta, hogy nem akar az országban maradni, mert nem érzi itt jól magát, külföldön normálisabbak az emberek.

Már a legelső vallomásában tagadta, hogy „*cigányverést*” csináltak volna: „*Bennem semmilyen etnikai csoport iránti gyűlölet nincsen [...] valamint magyaráztak a romák, és akkor én arra emlékszem, hogy én átestem egy ro-*

ma származású emberen. Hogy ki kit ütött, vagy rúgott, azt én nem tudom, ugyanis nem láttam, sötét is volt, meg ittas is voltam. Valami biztos volt, mert nem lennék itt, ha nem lett volna valami, ugye [...] én senkit nem bántottam, én nem gyűlölöm a cigányokat, semmi bajom nincsen velük. Ami verekedés volt, az biztos azért volt, mert a romák beszóltak a haverjaimnak [...] én semmilyen fajjal nem vagyok elutasító... összejárok romákkal [...] meg is szoktam hívni őket, vagy hagyok nekik a sörömből [...] Ha a többiek azt mondják, akkor lehet, hogy megütöttem, de egyszerűen nem tudom. Szerintem nem ütöttem meg. Nálam volt valóban fából készült boxer, de a belső, hátsó zsebben volt. Másodrendű-től kaptam. Ő is csak úgy odaadta [...] azért, hogy fogjam meg egy kicsit, én meg eltettem azt.” Arra kérdésre, hogy miért volt eltakarva az arcuk, a hideget jelölte meg magyarázatként.

Negyedrendű vádlott: 18 éves, nőlen, gyermektelen magyar férfi, a legmagasabb iskolai végzettsége nyolc osztály. Az iskolában tanulási problémái voltak: többször pótvizsgával tudott csak a következő osztályba lépni. Az általános iskola után ipari iskolát kezdett, de otthagyta, elment esti tagozatra, majd azt is félbehagyta, és dolgozni kezdett. Munkahelyén több vizsgát kellett volna letennie, amelyekre általános iskolai végzettségével nem érezte képesnek magát, ezért kilépett. A cselekmény idején munkanélküli volt, alkalmi és segédmunkákat vállalt, az elsőfokú ítélet meghozatalakor már állandó alkalmazásban állt. Leszállékolt édesanyjával élt, hároméves korában az édesapja elhagyta a családot, így őt nem is ismeri.

Büntetve nem volt, de a bíróság határozatával kétrendbeli rongálás miatt, intézkedésként egy év próbára bocsátotta, és megállapította, hogy pártfogó felügyelet alatt áll.

Vallomásában őszintén elmondta, hogy tudta a társairól, hogy „*kopaszok és szkinhedek, és [...] nem szimpatizálnak a cigányokkal [...] nem szeretjük a cigányokat. Beszéltünk arról, hogy több olyan eset Barcson, hogy több cigány megvert fehér embert, és nem csináltak semmit a rendőrök, büntetlenül megúszták. Úgy gondoltunk, hogy ha a romáknak szabad verni fehér embert, akkor mi is megtehetjük ugyanazt [...] A történetek után megbeszéltük, hogy sikerült legalább egy cigány nőt megverni. Elmondom, hogy én nem vagyok rasszista, nem gyűlölöm a cigányokat, de nem tudtam én sem eltérni, hogy bántalmazhatnak magyar embert, és nem kapnak büntetést. Úgy gondoltuk, hogy majd mi igazságot teszünk.*” Természetesen negyedrendű is tagadta rasszista beállítottságát, cselekményét is csak annyiban vállalta, hogy „*megbotlott*” a földön fekvő sértettben. A szemlélete annyiban is tipikus, hogy nemzetmentő, rendteremtő szerepben tetszeleg. A társak szélsőjobboldali el-

kötelezettségéről későbbi vallomásaiban is tett említést: „*úgy öltözködnék [...] [fiatalkorú első-, másod- és ötödrendű] olyan gyűlésen voltak, amit a Magyar Gárda tartott Darányban, ott nemzeti, faji, etnikai elleni gyűlés volt [...] abban nem vagyok biztos, hogy faji elleni gyűlés volt, de hogy a Magyar Gárda gyűlésen voltak [...] ilyen a felfogásuk, megnyilvánul a külsőségeikben, [ötödrendűnek] van egy horogkereszt a hátára tetoválva, [fiatalkorú elsőrendű és másodrendű] fehér fűzős bakancsot hordott, ez a fehér hatalmat jelenti az ő számukra, ezért nem szeretik a romák azt, hogy ilyet látnak bizonyos embereken.*”

Írásbeli vallomásában próbálta felerősíteni a társai szerepét a saját cselekményéhez képest azáltal, hogy hungaristaként jellemezte őket, sőt a rendőrség tudomására hozta harmadrendű kábítószer-fogyasztását, mi több, felajánlotta, hogy hajlandó megadni a díler adatait is.

Ötödrendű vádlott: 22 éves, magyar, nőtlen, gyermektelen férfi. Szülei együtt élnek, édesanyja hivatásos nevelőszülő, öt gyereket nevel. Az édesapját leszázalékolták, korábban alkalmazott volt. Legmagasabb iskolai végzettsége nyolc osztály. Kilencedikben megbukott, majd több helyen dolgozott, rövid ideig, aztán munkanélküli lett, és főleg a szülei támogatták, illetve szociális segílyt kapott. Tipikus pálya ez a fiatal szkinhedek körében. Szinte tükrözik magukban azokat a problémákat, amelyekért a romákat élőködőnek tartják, magukat viszont áldozatnak.

Büntetve volt: a bíróság 18-rendbeli rongálás vétsége miatt százezer-nyolcszáz forint pénzbüntetést szabott ki vele szemben.

Az igazságügyi elmeorvos-szakértői vélemény szerint kifejezett indulati nehézségek és alacsonyabb kudarctűrő képesség jellemzi, diszharmonikus személyiség, ez azonban a terhére rótt cselekmény kapcsán korlátozó tényezőként nem volt értékelhető. A lelet szerint „*nem emlékszik rá, hogy megvert volna bárkit is, valószínű nem, mert nem egy verekedős típus [...] 100%-ig biztos benne, hogy nem bántott senkit. Nem emlékszik rá, 100%, hogy nem volt ott [...] Gárdagyűlésen érdeklődőként vett részt, meghallgatta a terveiket, hogy mit szeretnének megvalósítani. Aznap este fogyasztott alkoholt, mert mindennap fogyaszt alkoholt [...] sört, 4-5 korsóval, általában hetente elszív 1-2 gr. füves cigit [...] Rivotrilt szokott szedni, amikor ideges [...] Ha kötekednek vele, ha szidják a tetoválásait, akkor ideges lesz. Az arca is ki van tetoválva. Fülein a fülcimpákat kitágította. Amikor ideges volt, nem akart mást bántani, és inkább a saját fülét kilyukasztotta, és már akkor a lyuk, hogy az ujjá belefér [...] Ha felidegesedik, akkor nem bánt senkit, akkor inkább tá-*

gítja a fülét, ami elég fájdalmas, piercinget szúrat magának, vagy tetováltat magának valamit.”

Védekezésében előadta, hogy társait jól ismeri a Magyar Gárdából. Eredetileg Pécsre akartak utazni tetováltatni, de nem jártak sikerrel. Mivel nem volt jegyük, a lebukástól féltve, leszálltak Szigetváron. *„Elmentünk ötven sé tálni. A mozi parkban is voltunk, akkor jött a két nő, eléggé sötét volt. Az, hogy ezek romák, nem látszott rajtuk [...] azt vettem észre, hogy valaki közülünk megütötte az idősebb nőt [...] elkezdett a csaj sikítani, én meg utána szaladtam. Az, hogy cigány, így vagy úgy, nem hangzott el.”* A kérdésre, hogy miért futott a lány után, azt válaszolta, hogy *„nehogy szóljon a rendőröknek, de nem értem utol”*.

A vádlott egy 80 cm hosszú, 3,5 x 1,5 centis szemekből álló láncot tartott magánál, de természetesen erre is talált magyarázatot: *„egy dísz, a nyakamban hordom [...] én ilyeneket viselek [...] viszont elmondom, hogy skizofréniával kezeltek”*.

Szabadlábbra helyezése iránti kérelmében ismételten megpróbálta kimenteni magát a rasszizmus gyanúja alól: *„Szüleimmel cigányszármazású intézeti gyermekeket nevelünk több mint tíz éve. Tehát semmiféle etnikai csoport ellen nem táplálok gyűlöletet, és nem is vagyok olyan csoportnak, vagy szervezetnek tagja, akik bármilyen kisebbség tagjaival ellenségesen viselkednek.”* Egyúttal újabb verziót ismertetett cselekménye motívumáról is: *„azért hagytam elmenekülni, és futottam utána, hogy társaimat megtévesszem, hogy ne bántalmazzák [...] olyan faluban lakom, ahol a lakosságának 65-70%-a roma, ezen kívül családomban is van cigány származású rokon [...] Semmilyen hungarista párt, szervezet tagja nem vagyok. Vagyis én nem gyűlölöm a romákat. Barátaim között nagyon sok a cigány.”*

A galamblelkű fiatalember bv. intézetbeli viselkedése azonban hamarosan szemet szúrt az öröknek, akik nem értették, miért takargatja a hátát fürdés közben. Ötödrendű hátán négy versszakból álló vers látható, amelyet nyilván mély meggyőződéséből fakadóan visel élete végéig. *„Killers – halott cigány [...] Csak a halott cigány jó cigány [...] mindegyik hazudik [...] egykutya mindegyik, csaló, hazug cigány [...] Köztük is van jó, ezt senki nem vitatja, a temetőben található ez a ritka fajta...”*

Ötödrendű a szélsőséges nézeteit az iwiw közösségi portálon is hirdette: 21 szélsőjobboldali, magyar, német, brit és svéd zenekart sorolt fel kedvencként (például Arbeit macht frei, Saga, Apartheid, Junkers88 stb.), klubtagságai (Pécsi Skinheadek, Becsület Napja, Romantikus Erőszak stb.), a fotói is megakért beszélnek. Számos ismerőse között megtalálható volt a Magyar

Nyilaskeresztesek, a Magyarország Katonái, a Magyar Harcosok Szövetsége, a LONSDALE, a Magyar Gárda, a Magyar Hungarista, és sorolhatnám...

Végül még egy adalék az üggyhöz. Ismert médiamunkás írása jelent meg a vádlottak pártján a *Magyar Hírlapban*, amivel a józan olvasó nem tud mit kezdeni. A szerző szerint a jogerős ítélettel „*Annak a három nem cigány suhancnak éppen most ölik meg a maradék lelkét [...] A társadalom pedig fuldoklik tehetetlenségében, eszeveszett dühében. És érti az üzenetet, amit az igazságszolgáltatás küldött neki: ha egy cigány megöl egy magyart, megúszza szabadlábon az egészet. Ha egy magyar felpofoz egy cigányt, akkor két és fél évet fog ülni. Nos, ez nem igazságszolgáltatás. Így nem lehet élni [...] A háború már régen elkezdődött. És eszkalálódni fog...*”² (Pécsi V. Ú. 505/2008.)

Kilencedik eset

Sértett és vádlott is fogvatartott volt a Szegedi Fegyház és Börtönben. 2006 végétől közös zárkában voltak. A terhelt a kezdetektől trágáruul kötekedett a sértettel, annak zsidó származása, vallása miatt. Roma származású zárkatársait is szidalmazta származásuk miatt. 2008 novemberében ismételt szóváltás alakult ki a sértettel, amikor a terhelt kijelentette, hogy: „*Az összes zsidót ki kellene üldözni az országból! Hitler rossz munkát végzett, mert nem irtotta ki a buzikat, a cigányokat, meg a zsidókat.*” A sértett közölte, hogy ne mondjon ilyeneket neki, mert rokonai haltak meg a koncentrációs táborokban. Ez után a vádlott a sértetthez lépett, és megpróbálta az ingénél fogva lehúzni az emeletes ágyról, miközben azt mondta: „*Fejezd már be, te büdös zsidó, mert levágom a fejed, és azzal fogok focizni a zárkában!*” E közben rángatta, majd többször kisebb erővel megütötte.

A nyomozás a Btk. 174/B § (1) bekezdésébe ütköző és aszerint minősülő *közösség tagja elleni erőszak büntette* miatt indult, és a Szegedi Városi Bíróság is e cselekmény elkövetésében találta bűnösnek, ezért a többszörösen visszaeső vádlottat két év fegyházbüntetésre, és mellékbüntetésül négy év közügyektől eltiltásra ítélte.

A sértett negyvenéves, zsidó vallású, magyar férfi. Betartja a vallási előírásokat (kipát hord, kóserül étkezik). Szabadságvesztés-büntetését – a vádlotthoz hasonlóan – élet elleni cselekmény elkövetése miatt tölti.

---

² Ítélet. Magyar Hírlap, 2009. december 22.
<http://www.magyarhirlap.hu/velemenyi/itelet.html>

A terhelt: 58 éves magyar férfi, legmagasabb iskolai végzettsége szakmunkásképző iskola, szabadságvesztés-büntetése előtt segédmunkásként dolgozott, nőtlen, egyedül, hajléktalanként élt. Háromszor volt büntetve: életveszélyt okozó testi sértés miatt egy év börtönbüntetésre, majd visszaesőként, emberölés büntetése miatt tizenégy év fegyházra, mellékbüntetésül tíz év közügyektől eltiltásra, legutoljára többszörös visszaesőként emberölés büntetének kísérlete miatt tizenkét év fegyházbüntetésre, mellékbüntetésül tíz év közügyektől eltiltásra ítélték.

Cselekményét teljes mértékben tagadta, a gyanúsítás ellen is panasszal élt, és folyamatosan konfabulált. Például a szembesítéskor: *„Hitlert csak azért tisztелеm, mert a homokosokat irtotta a saját vezérkarában. Te nem fejezted be a gyalázkodást, tovább mondtad, hogy aki Jézusban, egy csavargóban hisz, az csak rasszista lehet. Azt mondtad, rosszat álmodtál, nekem ástad a sírt, amibe a legdrágább koporsóban fogsz eltemetni, lebetonozol, és levágod az ujjaimat, hogy ha jön a feltámadás, akkor se tudjak kikaparni.”* vagy *„Az eltussolásba a [sértett] nagybátyja is belefolyt, aki katonai ügyész, dandártábornoki rangban, és az akkori intézet parancsnokának az évfolyamtársa volt”*. A terhelt egy tiszta pillanatában bevallotta az egész cselekményt, ahogy azt a sértett feljelentése, a vád, és az ítélet is tartalmazta.

A korábbi büntetőeljárásokba bevont szakértői vélemények szerint a vádlott elmeállapotának beszámíthatósága teljes: *„tartással nem rendelkező, érzelmileg színtelen, kötődésre képtelen”* személy, akit *„indulatlabilitás, agresszivitás, morális és jellembeli gyengeségek, alkalmazkodási és beilleszkedési nehézségek”* jellemezznek. (8674/2008.)

Tizedik eset

A terhelt 2009 márciusában az iwiv.hu közösségi portálon, saját – kizárólag az ismerősei által olvasható – üzenőfalán helyezett el bejegyzést az után, hogy a zalalövői vasútállomáson elkövetett testi sértést romáknak tulajdonították. (Utóbb kiderült, hogy nem romák voltak az elkövetők.)

A gyanúsított tagja a helybeli, tizenégy tagú Kerecsen Hagyományörző és Kulturális Egyesületnek, amely – egyebek közt – koncerteket szervez. Így hirdették meg egy nemzeti rockot játszó együttes fellépését is, amelyet a terhelt a saját iwiv-oldalán is reklámozott.

A terhelt bejegyzése a következő: *„Mától kedves zalalövőiek, lehet cigányokat ütni! Ha már egyszer a tisztességes embereket baszogatják ezek a tetvek, és a mi adóinkból tartanak 20 milliós lakodalmat, akkor ennyi elégtétel nekünk is jár! Harcra fel!*

[...] Szombaton a Hozbor presszóban Magozott Cseresznye koncert! [...] Aki akarja, megbassza a tetveket, aki meg csak fejbe rúgni szerelmé, az is szeretettel várjuk!"

A cselekmény miatt a Zalalövői Cigány Kisebbségi Önkormányzat elnöke tett feljelentést, mert „a többségi társadalom személyeiben az esemény különböző álláspontokként jelenik meg, amelyek az iwiv.hu közösségi portálon és a kuruc.info internetes honlapon jelentek meg. Ezek a megnyilvánulások félelmet keltőek családjaink számára, ezért tegnap este több mint ötven zalalövői cigánycsalád gyűlt össze, hogy mit is lehetne tenni. A családok félelmeiknek adtak hangot, elmondták, hogy éjszaka nem mernek aludni, és többen is el akarnak költözni.”

A Btk. 174/B § (1) bekezdésébe ütköző és a (3) bekezdés szerint minősülő közönség tagja elleni erőszak vétségének előkészülete miatt a Zala Megyei Rendőr-főkapitányságon indult nyomozás, ennek folyamán meghallgatták a feljelentőt, az egyesület vezetőjét és a gyanúsítottat.

Az egyesület vezetője szerint egyetlen rendezvényükön sem történt rendbontás, cigány vagy bármely nemzetiség elleni atrocitás. Nem volt cigányellenes hangulat a városban, ezt igazolja az is, hogy a helyi sportegyesület vezetője maga roma. A településen nincsenek bőrfejűek, és senkinek nem volt oka erőszaktól tartani. A tanú helytelenítette a gyanúsított megnyilvánulását, amelyet komolytalanak minősített ugyan, de arra alkalmas volt, hogy kellemetlen helyzetbe hozza őket. A tanú szerint a feljelentő kizárólag a médiaszerplésért fújta fel az egész ügyet. Ezt alátámasztandó említette meg, hogy a feljelentő tévényilatkozatakor őt, nem helybeli szkinhed masírozott az utcán, mint ahogy a feljelentő mellett álló, és a gyermeke félelméről beszámoló tanú sem volt a város lakosa, és a gyermeke sem a helyi iskola tanulója. A koncert napján viszont a feljelentő tizenöt társával „örségben”, a presszóban várta az érkező „ötszáz motorost”, noha a 120 személy befogadására alkalmas szórakozóhelyen legfeljebb nyolcvan szoktak megjelenni koncertek idején.

A gyanúsított védekezésében előadta, hogy „a tv-ből és az Internetről szerzett tudomást arról, hogy egy vasútállomáson roma fiatalok magyar gyereket ütöttek és megalázóan viselkedtek vele”, az pedig „közszájon forgott a városban, hogy a feljelentő lányának 20 milliós lakodalmat tartott”, ami a falusi, dolgozó emberek alacsony életszínvonalra miatt felháborította. Bejegyzését már annak tudatában tette, hogy kiderült az említett eset elkövetőjének magyar volta, így állítása szerint az „nem a cigányok ellen irányult, hanem bárki ellen, aki képes megalázni másokat”. Nem tartja magát rasszistának, „felhívása üres, az Interneten szokásos túlzó, igazi tartalom nélküli hozzászóló-

lás”. Az iwiw üzenőfalán a véleményét írta le, nem nézte, mások mit írtak, mivel „ez nem chat vagy fórum, tehát nem beszélgetés zajlott”.

A nyomozás során nem foglalkoztak a feljelentő ama megjegyzésével, hogy a kuruc.info oldalon is találkozott negatív megnyilvánulásokkal a vasútállomáson történtek miatt, csak a gyanúsított – elvileg – kizárólag az ismerősei által látható bejegyzését vizsgálták, amelyet a feljelentő „egy magyar illetőségű személytől” kapott írásos formában, a családok gyűlése után.

A védelem hivatkozott a BH 2006/40., a BH 1983/225. és az 5/1999. Büntető Jogegységi Határozatban foglaltakra, amelyek szerint az előkészület akkor tekinthető önálló bűncselekménynek, ha célzatosan és szándékosan valósul meg, továbbá komoly, konkrét és közvetlen tartalmú. Jelen esetben a védelem álláspontja szerint egyik jellemző elem sem valósult meg.

A nyomozást a Zalaegerszegi Városi Ügyészség bizonyítottság hiánya miatt, a Be. 190. § (1) bekezdés b) pontja alapján – mert a nyomozás adatai alapján nem állapítható meg bűncselekmény elkövetése, és az az eljárás folytatásától sem várható – megszüntette.

A Zala Megyei Főügyészség a városi ügyészség határozatát hivatalból felülvizsgálta, és indokolását a következőkkel egészítette ki ugyancsak a BH 2006/40.-re hivatkozva: „az általánosságban megfogalmazott felhívás inkább a gyanúsított gondolatait tükrözte, a cselekmény elkövetésére irányuló hatást másokból nem váltott ki. A komoly, konkrét és közvetlen elemeket nélkülözte, ez alól csak a koncertre vonatkozó rész tekinthető kivételnek. Miután azonban az ismerten jobboldali zenekar koncertjén a romák megjelenésének a valószínűsége kicsi volt, a koncert elmaradása után újabb bejegyzés nem született, a korábbi bejegyzés hatása pedig az volt, hogy a gyanúsítottat figyelmeztették a bejegyzés hangnemének kifogásolható voltára, e felhívás sem minősíthető a bűncselekmény elkövetéséhez megkívánt mértékben komolynak.”

A terhelt 21 éves férfi, főiskolai tanuló, büntetlen előéletű. Politikai nézetei szerint nemzeti radikális, a tettét mindenfajta megalázás elleni indulatos felszólalásnak állította be, így próbálva elfedni megnyilvánulása valódi jellegét. Védekezése azonban nem volt releváns, hiszen magánjellegű, komolytalan megnyilvánulásaiért amúgy sem tartozott büntetőjogi felelősséggel.

Az ügy további érdekessége a jogi minősítés: a közösség elleni izgatás és a közösség tagja elleni erőszak előkészülete elhatárolásának kérdése. A nyomozó hatóság és az ügyészség egyaránt közösség tagja elleni erőszak büntette előkészületével gyanúsította meg a terheltet. Álláspontom szerint a terhelt cselekménye inkább ütközött volna a Btk. 269. §-ába, ha nem forogtak volna fenn ugyanazok a bizonyítási problémák a közösség elleni izgatás esetében is.

A terhelt internetes bejegyzései („*Lehet cigányokat ütni! Harcra fel! Aki akarja, megbassza a tetveket, aki meg csak fejbe rúgni szeretné, azt is szeretettel várjuk!*”) semmiben nem különböznek az EBH 1999/6.-ban közösség elleni izgatásnak minősített „*cionista gazemberek, akiket ki kell söpörni a hatalomból*”, ugyanez a BH 1998/521.-ben: „*páros lábbal ki kell rugdosni*” és „*ki kell vágni őket*” vagy a BH 2005/46.-ban ugyancsak közösség elleni izgatást megvalósító: „*Rekeszd ki őket! Mert, ha nem teszed, ők teszik meg veled!*” terhelti kijelentéseivel. Az a tény, hogy a jelen ügyben a gyanúsított egy meghatározott cselekvési módot javasolt, nem mutat konkrétabb vagy komolyabb előkészületi szándékot a közösség tagja elleni erőszakra, mint a „kisöprés” és „kirekesztés”, hiszen azokat is csak erőszakosan lehet megvalósítani.

Elvileg a *clear and present danger* elvét és az előkészületi cselekmények „komoly, közvetlen és konkrét” hármass kivánalmát kell minden esetben elhatárolni, amikor csak szóbeli cselekményre kerül sor. Véleményem szerint a jogalkotóban nem merült fel a szóbeli előkészület lehetősége a törvény szövegezése során, kizárólag a cselekvésben megnyilvánuló előkészület „lebeghetett a szeme előtt”, különben maga is szembetalálta volna magát a gyakorlatilag megoldhatatlan elhatárolási problémával. (760/2009.)

Tizenegyedik eset

A vádlottak testvérek, egyben a sértett távoli rokonai. 2010. január 1-jén, hajnali háromkor a sértett szilveszteri szórakozásból tartott hazafelé Hagonyban, a néptelen utcán, amikor szembetalálkozott az ittas első- és másodrendű vádlottakkal, és azok három ismerősével. A vádlottak tudták, hogy a sértett a Magyar Gárda tagja volt, ezért fenyegető hangon megkérdezték, hogy gárdista-e, majd a választ meg sem várva odaléptek, elsőrendű ököllel arcon ütötte, majd a másodrendű is ütlegetni kezdte. A sértett egy rúgástól a földre került, ahol tovább folytatták ütlegetését. Végül a vádlottak társaságában lévők rászóltak a vádlottakra, hogy hagyják abba a verést, majd azt mondták a sértettnek, hogy fusson el. A sértett nyolc napon belül gyógyuló sérüléseket szenvedett a fején, vállán és a karján.

Az Ózdi Rendőrkapitányság a Btk. 271. § (1) bekezdésébe ütköző és a szerint minősülő *garázdaság vétsége* miatt indított büntetőeljárás.

Az Ózdi Városi Ügyészség az első- és másodrendű gyanúsítottakat a Btk. 174/B § (1) bekezdése szerint minősülő *társtettesként elkövetett közösség tagja elleni erőszak büntetével* vádolta meg.

Az Ózdi Városi Bíróság mindkét vádlottat bűnösnek találta *társtettesként elkövetett közösség tagja elleni erőszak bűntettében*, ezért első- és másodrendű vádlottat nyolc-nyolc hónap börtönre ítélte, amelynek végrehajtását két-két év próbaidőre felfüggesztette.

A Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Főügyészség 2011 januárjában felülvizsgálati indítványt terjesztett a Legfelsőbb Bíróság elé a Be. 416. § (1) bekezdés b) pontjában meghatározott okból, mivel a főügyészség álláspontja szerint – amellyel maximálisan egyetértek – a bűncselekmény törvénysértő minősítése miatt törvénysértő büntetést szabtak ki.

Indokolásában a főügyészség hivatkozott a 30/1992. (V. 22.) AB határozatra, amely kifejtette, hogy a lakosság egyes csoportjai kitétel mögött *„az eltérő nézetrendszer (párttagok, egyesületek, mozgalmak, stb. résztvevői) vagy egyéb, tulajdonképpen bármely ismérv szerint elkülönülő személyek védelmének szándéka húzódik meg”*. Így a bűncselekmény valóban megvalósítható valamely egyesület tagjának sérelmére is, ha őt azon okból bántalmazzák, illetőleg a miatt alkalmaznak ellene erőszakot, mert nem értenek egyet az egyesület nézeteivel, tevékenységével. A főügyészség viszont véleményem szerint helyesen állapította meg, hogy *„A vádlottak erőszakos cselekményéhez nyilvánvalóan hozzájárult annak tudata is, hogy a sértett korábban tagja volt a már bíróság által jogerősen megszüntetett Magyar Gárda Egyesületek. A Btk. azonban a 174/B. §-ában nyilvánvalóan csak azoknak a nemzeti, etnikai, faji, vallási csoporthoz tartozó személyeknek kívánt fokozott büntetőjogi védelmet biztosítani, akik valamely okból hátrányos helyzetben vannak, esetlegesen kiszolgáltatottak. A fokozott büntetőjogi védelem azonban nem terjedhet ki egy olyan, már betiltott, illetőleg feloszlott társadalmi szervezet, mozgalom, vagy egyesület tagjára, amely szervezetnek a működése a bíróság által megállapítottan alkotmányellenes, s amelynek célja, tevékenysége éppen a nemzeti, etnikai, faji csoportok ellen irányul.”* A bűncselekmény téves minősítése kihatott a büntetéskiszabásra és a próbaidő tartamának meghatározására is. Az indokolás kiemelte, hogy a terheltek büntetlen előéletűek, cselekményüket ténybelileg beismerték, ezért a főügyészség indítványozta, hogy a Legfelsőbb Bíróság az ítéletet a Be 427. § (1) bekezdés b) pontja alapján akként változtassa meg, hogy a terheltek bűncselekményét a Btk. 271. § (1) bekezdésébe ütköző és a szerint minősülő társtettesként elkövetett garázdaság vétségének minősítse, és pénzbüntetést szabjon ki.

A Legfelsőbb Bíróság alaposnak találta a felülvizsgálati indítványt, ezért a terheltek cselekményét társtettesként elkövetett *garázdaság vétségének*

[Btk. 271. § (1) bek.] minősítette. A terhelteket öt-öt hónapi fogházbüntetésre ítélte, amelynek végrehajtását egy-egy évi próbaidőre felfüggesztette.

Az ítélet indokolása szerint „*az eszmerendszer közösségére alapozottan szervezett csoport (amely lehet egyesület, mozgalom, stb.) tagjai csak akkor élvezhetnek kiemelt büntetőjogi védelmet, ha a szervezet az alkotmányban rögzített elveket tiszteletben tartva, törvényes keretek között fejt ki a tevékenységét. A nemzeti, etnikai, faji, vallási vagy egyéb lakossági csoport ellen irányuló célból létrehozott és törvényi előírásokkal nyilvánvalóan szembe helyezkedő szerveződés tagjait – kiváltképpen akkor, ha a szervezetet a bíróság jogerős döntésével már fel is oszlatta – értelemszerűen a büntetőjog sem védheti fokozottan, hiszen ebben az esetben a jogrend egységének elve szenvedne súlyos sérelmet.*”

A sértett 18 éves magyar férfi. Egykori Magyar Gárda-tag, aki kilépett a gárdából, és állítása szerint jelenleg csak szimpatizáns, aktívan nem vesz részt a mozgalomban.

Elsőrendű vádlott a másodrendű vádlott öccse, húszéves, vélhetően roma férfi. Nőtlen, gyermektelen, vagyontalan munkanélküli, a legmagasabb iskolai végzettsége az általános iskola nyolc osztálya. Büntetlen előéletű.

Vallomásában megjegyezte, hogy a sértettet gyermekkorá óta ismeri, osztálytársak voltak, és távoli rokonok.

Cselekményét egy pofon erejéig ismerte el. Védekezésében előadta, hogy a sértett „*erősen ittas volt. Amikor meglátott minket, elkezdett kiabálni, hogy ő gárdista, megöli az összes cigányt, szívjátok ki, az összes faszomat, majd ki is vette a nemi szervét. Ezek után még többször odakiabált, hogy ezt kapjátok be.*” A kérdésre, hogy a tanúk miért nem hallották a kiabálást, nem tudott magyarázatot adni. „*Rákiabáltam: Milán állj le, mit csinálsz? Erre ő azt felelte, hogy te sem érdekelsz, te is cigány vagy, és megindult felém [...] adtam neki egy pofont [...] úgymond fülest.*”

A másodrendű vádlott 23 éves, vélhetően roma férfi. Nőtlen, gyermektelen, vagyontalan, büntetlen előéletű. A helyi erdészetben favágó, havi jövedelme a minimálbér.

Vallomásában megjegyezte, hogy a sértettet gyermekkorá óta ismeri, távoli rokonok.

Saját szerepét a bűncselekményben teljes mértékben tagadta, öccse tekintetében egy pofonról számolt be, amelytől a sértett földre került: „*Amikor a [sértett] mellé értünk, és ő akkor éppen vizelt, így mondta, hogy szopjuk le, és a kurva anyátok, mocskos cigányok, majd felhúzta a nadrágját, belenyelt a sörébe. Ezt követően mi odaértünk mellé. A testvérem kérdezte, hogy miért*

mondod ezt, mit csinálsz [...] azt válaszolta, megdöglötök cigányok így is, úgy is. Ezt követően a testvérem pofon vágta [...] Én annak ellenére, hogy anyázott, nem ütöttem meg [...] amikor szaladt, akkor azt kiabálta, hogy éljenek a gárdisták, döglöjjen meg az összes cigány!” (57/2010.)

Közösség elleni izgatás büntette (Btk. 269. §)

Első eset

A vádlott az 1993-ban alakult Nemzeti Front nevű, szélsőjobboldali beállítottságú rockegyüttes tagja, szövegírója volt. A vádlottat a bíróság közösség elleni izgatás büntette miatt kétszer is jogerősen elmarasztalta. Először 1999-ben a Nemzeti Front Erdély és Idegének című dalainak 1997-ben több koncerten történő előadása, valamint az e zeneszámokat tartalmazó *Ébredő Magyar és Fehér Karácsony* című albumok megjelenése és terjesztése miatt, majd 2003-ban az *Erdély, Rap* és az *Idegének* című dalok szövegét tartalmazó, a vádlott által készített összeállításnak az interneten történő 2002-es közzétételéért.

A vádlott ez után az *Ébredő Magyar* és a *Fehér Karácsony* című hanganyagokat továbbra is sokszorosította, és a Rockworld Bt. üzletvezetőjével kötött megállapodása alapján, a bt.-n keresztül terjesztette (összesen 28 kazettát, illetve CD-t) 2003 novemberében. A bt. budapesti üzletében az üzletvezető anélkül árusította a hanganyagokat, hogy tartalmukat ismerte volna. Az *Ébredő Magyar és Fehér Karácsony* című albumokat a bt. az internetes honlapján is hirdette.

Az *Ébredő Magyar* és *Fehér Karácsony* című albumokon szereplő *Erdély, Rap* és az *Idegének* című dalok szövegei a románok, feketék és ázsiaiak elleni gyűlöletre uszítanak (például „*Bűnhődni és vért fog izzadni a rettegő román! Elrabolt testrészét visszakapja Magyarországra!*” „*Niggerek [...] jönnek a skinheadek [...] Itt az idő, rendezzük a dolgokat, tisztítsuk meg a szennyől országunkat!*”). A vádlott lakásán a nyomozás során további 41 hanganyagot foglaltak le.

A BRFK Gyermek- és Ifjúságvédelmi Osztálya a Btk. 269. § b) pontjába ütköző *közösség elleni izgatás büntette* miatt indított büntetőeljárást a vádlott, a bt. üzletvezetője és a Nemzeti Front egy másik tagja ellen. Az utóbbi két gyanúsított ellen indított nyomozást a Be. 190. § (1) bekezdés c) pontja alapján, mivel nem volt megállapítható, hogy a bűncselekményt ők követték el, megszüntette.

A bt. üzletvezetője elismerte a hanganyagok értékesítését, de tagadta, hogy tudott volna arról, hogy a bíróság korábban elrendelte az elkobzásukat.

A másik zenekari tag pedig azt tagadta, hogy az albumok hozzáférhetővé tételében bármiféleképpen közreműködött volna. A nyomozó hatóság megállapítása szerint a gyanúsítottak védekezését cáfoló bizonyíték nem merült fel.

Az egyetlen gyanúsítottal szemben a Budapesti VI–VII. Kerületi Ügyész-ség emelt vádat a Btk. 269. § b) pontjába ütköző *közösség elleni izgatás bűntette* miatt.

A PKKB ugyancsak e bűntett elkövetésében találta bűnösnek, mivel a bíróság kétséget kizáróan megállapította, hogy a vádlott közreműködött az uszító szövegek terjesztésében. Az *„egyértelmű és nyilvánvaló gyűlöltre uszítások aktív cselekvésre, konkrétan verésre utalnak”*, és maga *„a szövegkörnyezet is nagymértékben dehonosztáló, ráadásul a »tiszítsuk meg a szennytól az országunkat« kifejezéssel már ez is fenyegetően, cselekvésre sarkallóan hatott”*. Az elsőfokú bíróság az indokolásában kifejtette, hogy *„Sajnos hazánkban is volt már rá példa, hogy szélsőséges emberek pusztán származása miatt, rasszista indíttatásból bántalmaztak, vagy részesítettek hátrányban valamilyen szempontból Magyarországon kisebbségben élő embereket, ezért az erőszakos cselekvésbe való átcsapás lehetősége minden ilyen súlyú esetben sajnos realitás. Ennek társadalmi veszélyessége a bíróság szerint vitán felül álló kérdés, az ilyen jellegű megnyilvánulások szembemennek a Magyar Köztársaság (és állampolgárainak túlnyomó többsége) által vallott humanista és demokratikus elhivatottsággal, nemcsak belülről feszítik szét a társadalmi összetartozás-tudatot, hanem nagymértékben aláássák Magyarországnak nemzetközi jóhírnevét is.”* A bíróság a vádlottat – halmazati büntetésül – negyvennapos közérdekűmunka-büntetésre ítélte. Közérdekű munkaként a vádlott fizikai munkát volt köteles végezni, tekintettel arra, hogy *„ez által lehetőséghez jut, hogy közösség elleni elkövetett bűncselekményével okozott, pénzben ki nem fejezhető károkat a közért kifejtett, társadalmilag hasznos munkájával – legalább részben – reparálni tudja.”*

A bíróság az alkalmazott joghátrány megválasztásakor súlyosító körülményként értékelte a büntetett előélet, a különös visszaesőként, próbára bocsátás hatálya alatt történő elkövetés mellett a vádlotti magatartás ama határait, hogy Magyarország nemzetközi megítélése kedvezőtlenül változik, továbbá az eleve durva közbeszéd helyzete hazánkban tovább súlyosbodik. Enyhítő körülményként értékelte ezzel szemben a ténybeli beismerő vallomást és a vádlott terhére nem róható időmúlást.

Az ítélet ellen a vádlott és védője felmentésért fellebbezett. A védő – aki az 5479/2006. ügyben is eljár – álláspontja szerint a dalszövegek művészi alkotások, társadalmi kórképet mutatnak be, és viszonylag kisszámú közösség-

hez szóltak. A vádlott vallomásának elfogadását kérte, és így a felmentését. Másodlagos indítványa a büntetés enyhítésére irányult, mert véleménye szerint sem a speciális, sem a generális prevenció nem indokolta a megtorló jellegű intézkedés kiszabását. A vádlott azért kérte felmentését, mert a dalokat kb. 15 éve írta, a tárgyalás idején már egész másképp látta a világot, és nem tudott arról, hogy a lemezeket még árulták.

A Fővárosi Bíróság mint másodfokú bíróság a fellebbezéseket nem találta megalapozottnak. A másodfokú bíróság az ítéletből – *„tekintettel arra, hogy a vádlott által elkövetett cselekmény tárgyi súlya nem olya mértékű, hogy Magyarország nemzetközi megítélését befolyásolná”* – az elsőfokú bíróság által értékelt súlyosító körülmények köréből mellőzte.

A vádlott negyvenéves magyar, egyedülálló, munkanélküli férfi. Legmagasabb iskolai végzettsége szakközépiskolai érettségi. Mohácsi lakos, aki havi tizenkilencezer forintos rendszeres szociális segélye mellett az általa készített kerámiák eladásából származó harminc-nyvenezer forint jövedelméből élt.

A vádlott az eljárás során következetesen tagadta a bűnösségét. Állítása szerint a marasztaló ítélet jogerőre emelkedése után csak az új dalokat tartalmazó albumokat adta át a terjesztést vállaló bt. üzletvezetőjének. A lefoglalt hanghordozók pedig ez előtt kerültek a bt.-hez. Továbbá arról sem volt tudomása, hogy a bt. az interneten is hirdeti az albumokat. A bíróság előtt kifejtette, hogy a dalszövegek nem alkalmasak gyűlöletre uszításra. A szerinte sajnálatos módon nem korlátlan véleménynyilvánítási szabadság és a művészi szabadság megengedhetővé teszi ezeket a szövegeket. A dalszövegeket saját korábbi tapasztalatai ihlették, például, amikor az 1990-es évek elején, a Keleti pályaudvar környékén rengeteg agresszívan viselkedő, valutázó arabot, vagy az utcán nagyon sok fekete Mercedessel közlekedő, fekete bőrű egyetemistát, illetőleg *„kocsmai életmódot élő”*, *„izzadásuk miatt bűdös cigányt”* látott. Kérdésre azt is elmondta, hogy neki személy szerint sem a románokkal, sem az arabokkal, sem a cigányokkal, sem a színes bőrűekkel *„amíg őt nem bántják, nincs semmi baja”*.

Védekezésével szemben a bt. üzletvezetője azt állította, hogy az *„teljeséggel kizárt, hogy évekkel a beírás dátuma előtt szállított anyagokat”* írt volna be a programba, ezt maga a program sem tenné lehetővé, legfeljebb fél-éves csúszások lehettek. A zenekar hanghordozóit mindig a vádlottól vette át, és az *Ébredő Magyar* című lemez a boltban folyamatosan kapható volt.

A vádlott szavahihetősége a tárgyaláson erősen megingott, híváslistái, következetlen vallomásai alátámasztották közreműködői szerepét az uszító szövegek terjesztésében.

Bár az ítélet tényállásában a bíróság megállapította, hogy a zenekar feloszlott, a Nemzeti Front jelenleg is működik.³ Él honlapja, ahol bárki elolvashatja – egyebek között – a korábban betiltott dalok szövegeit⁴, lemezeiket árusítják a nemzeti rockot terjesztő internetes oldalakon⁵, jelen vannak a legnagyobb közösségi oldalon⁶, ahol ötezres tömeg kedveli őket, mindössze annyi a változás, hogy az újabbán írt rasszista, irreudenta dalaikat is előadják. (1500/2004.)

Második eset

A vádlott 2007 augusztusában a *Népszabadság* online oldalán regisztrálva magát, a következő bejegyzést tette: „*Mint bizonyára tudjátok, az elmúlt évben nagy vihart kavart, hogy a Baranya megyei Drávapiskin több száz romát léptettek be a pártba. Ígérték nekik fűt-fát, a lényeg az, hogy az egészségből nem lett semmi. Azóta a büntetett előéletű Mali Zoltánt, Drávapiski polgármesterét kizárták a pártból. A napokban ismét megjelentek Weklerék, ezúttal Mohácson, ahol én is lakom. Házról házra járnak, és agítálgják az embereket. Barátaimmal arra az elhatározásra jutottunk, hogy kiirtjuk, azaz levadásszuk (ahogy annak idején Tasnádi mondta) az egész baranyai SZDSZ-t. Ha kell, ölünk is! Jól vigyázz Wekler! Nem tudod, mikor landol kés a hátadban. Hitlernek a cigányok irtásával kellett volna kezdenie, nem a zsidókéval! Irtuk ki együtt az összes cigányt!*”

Dr. Wekler Ferenc, SZDSZ-es politikus a Baranya Megyei Rendőr-főkapitányságon tett feljelentést a Btk. 269. § b) pontjába ütköző *közösség elleni izgatás büntette* miatt, tekintettel a bejegyzés utolsó mondatában szereplő, a roma kisebbségre vonatkozó uszításra.

A nyomozó hatóság a feljelentést a Be. 174. § (1) a) pontja alapján – mivel a feljelentésből megállapítható, hogy a cselekmény nem bűncselekmény – elutasította. A határozat indokolása – amely lényegében a Legfelsőbb Bíróság BH, 2005/46. eseti döntését idézi – a következőket tartalmazza: „*a fenti bűncselekmény megvalósulásának feltétele, hogy az elkövető tudatában van annak, hogy a sokak előtt tett megnyilvánulása gyűlölet szítására alkalmas, felismeri azt, hogy a felhevített gyűlölet szélsőséges aktivitásba – kirekesztő,*

³ <http://www.youtube.com/user/NemzetiFront>

⁴ <http://nfront.site90.com/index.php/szoevegek>

⁵ <http://www.titkolt.hu/index.php/titkolt-bolt/products/9-egyeb-cd-dvd-lp-ep.html>

⁶ <http://www.facebook.com/nemzeti.front?ref=ts>

jogfosztó magatartásba, erőszakos cselekvésbe – csaphat át [...] A bejegyzés álláspontunk szerint nem tartalmaz olyan tartalmi elemeket, amelyek alkalmasak lennének a gyűlölet felkeltésének aktív, erőszakos jellegű cselekvésbe való átcsapására. A bűncselekmény megvalósulásához nem elegendő csupán a veszély feltételezett volta, a sérelem bekövetkezésének reális lehetősége, vagyis olyan helyzet fennállása, amikor a folyamatnak sérelem bekövetkezése irányába ható továbbfejlődése lehetőségével számolni kell. Nem elegendő az elkövető részéről annak előrelátása, hogy a felkeltett gyűlölet akár kiléphet az érzelmek zárt világából, és mások számára is érzékelhetővé válik. A bejegyzést létrehozó személy a véleménynyilvánítás szabadságával élt, mert a veszély csupán feltételezett, a veszélyeztetett jogok nem konkrétak, és erőszakos cselekedet megvalósulása közvetlenül nem fenyeget.”

A feljelentést elutasító határozat kézbesítése után a városi ügyészség az iratokat revízió céljából bekérte a nyomozó hatóságtól, és időközben *Wekler Ferenc* is panasszal élt a határozat ellen, amit azzal indokolt, hogy „*a Btk. semmilyen rendelkezést nem tartalmaz arra, hogy a közösség elleni izgatás mint bűncselekmény akkor tekinthető befejezettnak, illetve elkövetettnek, ha ezt egy másik bűncselekmény, vagy más bűncselekmények követik. A határozat nem tartalmaz utalást arra, hogy a nyomozó hatóság egyáltalán megpróbálta volna felfedni a határozatban hiányolt »eredményt«, nevezetesen, hogy az elkövető internetes bejegyzésének milyen hatásai voltak, vagy lehettek.*”

Jól mutatja a városi ügyészség (és talán nem túlzás ezt az egész ügyészségre vonatkoztatni) bizonytalanságát, hogy a határozat meghozatala előtt a Baranya Megyei Főügyészséghez fordultak előzetes állásfoglalásért: „*A Pécsi Városi Ügyészség álláspontja az, hogy a feljelentést elutasító határozatot hatályon kívül kell helyezni, és a büntetőügyben nyomozást kell elrendelni [...] A Pécsi Városi Ügyészség egyetért a Legfelsőbb Bíróság BH, 1997/165. sz. valamint a BH, 1998/521. sz. eseti döntéseiben írtakkal, ugyanakkor nem osztja a BH, 2005/46. sz. eseti döntésben megfogalmazott, a bűncselekmény megállapításához szükséges többletfeltételt [...] a konkretizált veszély, és az erőszakos cselekedet közvetlen fenyegetettsége igazolásának szükségessége miatt [...] Amennyiben a bűncselekmény megvalósulásához szükségesként elfogadjánk ezen feltételt is, úgy minden esetben vizsgálni kellene az uszítás címzettjeinek reakcióját, így azt, hogy az elkövető cselekménye ténylegesen kiváltott-e olyan indulatokat, amely miatt az erőszakos cselekmény bekövetkezésével közvetlenül számolni kellett. Ez egy internetes hozzászólás esetén gyakorlatilag lehetetlen, de [...] egyéb esetekben is kérdéses. Ez a feltétel ugyanakkor a Pécsi Városi Ügyészség álláspontja szerint oly módon csök-*

zentené le a bűncselekmény megállapíthatóságának körét, hogy az túlmutatna mind a törvényhozói, mind pedig az alkotmánybírósági szándékon [...] Miatán az ítélkezési gyakorlat a közösség elleni izgatás büntetének tárgyában nem következetes, és dr. Wekler Ferenc feljelentő Mecseknádasd Község Önkormányzatának polgármestere, a Dél-Dunántúli Regionális Fejlesztési Tanács elnöke, valamint a Magyar Köztársaság Országgyűlésének volt alelnöke – melynek okán az esetlegesen elrendelt nyomozás közérdeklődést vált-hat ki...

A Pécsi Városi Ügyészség végül a panasznak helyt adva, hatályon kívül helyezte a határozatot, és nyomozást rendelt el a következő indokok alapján: *„Megállapítható, hogy a közösség elleni izgatás büntette vonatkozásában az ítélkezési gyakorlat nem következetes, és a Legfelsőbb Bíróság közzétett eseti döntései is egymástól eltérő megállapításokat, következtetéseket tartalmaznak a bűncselekmény megállapíthatóságának tárgyában.”* Az ügyészség az izgatás köznyelvi értelmezése után határozatában sorra vette az eseti döntéseket, majd a cselekményt a gyűlölet keltésére objektíve alkalmas, a hozzáférés okán nagy nyilvánosság előtt történő és nyomatékkel feltételezhető szándékú tettként értékelve, alkalmasnak találta a közösség elleni izgatás büntett gyanújának megállapítására.

A vádlottat a Mohácsi Városi Ügyészség vádolta meg a Btk. 269. § b) pontjába ütköző *közösség elleni izgatás büntette* miatt, és a Mohácsi Városi Bíróság is e büntett elkövetésben találta bűnösnek, ezért két évre próbára bocsátotta.

A vádlott 32 éves, magyar, büntetlen, rokkantnyugdíjas férfi. Legmagasabb iskolai végzettsége szakmunkásképző. Havi önálló jövedelme harminc-négyezer forint nyugdíj volt. Szülei tartásában élt. Fidesz-aktivista, „*plakátfiú*”, pártoló tag volt.

Enyhe mentális retardációja és nem meghatározott személyiségzavara miatt 67 százalékban rokkant. Az igazságügyi elmeorvos-szakértői vélemény szerint ötéves kora óta kezelik pszichiátriai problémáit. *„Toxaemiás terhességből született 36. hétre, 1900 gr-mal, algid asphyxiásan (légzési és szív működési zavar). Alacsony intellektusú (IQ: 88), szubjektív énhangsúlyú személyiség, akit narcisztikus, elaboratív énkép, viselkedésében a dac, renitencia, szűk érdeklődés és sekélyes aspiráció jellemez. Önálló életvitelre nem alkalmas, irányítást igényel. Alapjában véve tájékozott. Felfogása nehezkesebb, az átlagosnál szerényebb általános ismeretek jellemzik. Befolyásolható, sodorható személyiség.”*

Az eljárás folyamán a vádlott édesanyja kérte tanúként való meghallgatását, amely során elmondta, hogy fiával *„környezete az óvodától kezdve eluta-*

sító volt, nem fogadták be, gúnyolták [...] mind a mai napig egyetlen barátja sincs, mert fél attól, hogy abban is csalódni fog. Az általános iskolát nagyon nehezen végezte el [...] jelentkezett egy számítógépes tanfolyamra, ahol eredményes vizsgát tett. Ettől kezdve szinte egész nap a számítógépével foglalkozott [...] egy annyira szelíd és szerény, szeretetreméltó gyerek, hogy őneki az agyában gyújtó szándék nem jelenhetett meg, mint amit egyébként a gyanúsításban szereplő közlemény tartalmaz. Biztos vagyok benne, hogy ezeket a dolgokat valahol olvasta, hallotta, látta, és egységgé összeolvasztotta, majd jelenítette meg a honlapon. Fel akarta hívni valamivel a figyelmet, hogy hé, emberek, én is vagyok, figyeljetek rám, mert a szülőkön kívül senki nem figyel rám. Az utóbbi időben ismét teljesen bezárkózik, rendkívül feszült, szorult, fél a következményektől, csak azt hallom, hogy ő nem akart rosszat, és nem akart senkit bántani.”

A védekezésében a vádlott kijelentette, hogy „az általam tett bejegyzéssel senkit nem akartam tettelességre buzdítani, vagy valamely etnikai kisebbségre uszítást gyakorolni. Tulajdonképpen nem gondoltam, hogy a bejegyzésnek ilyen hatása lehet, Ha ezzel tisztában vagyok, nem írok ilyen bejegyzést, az biztos. Azért választottam a noblogot, mert tudtam, hogy azok olvashatják el, akiknek számíthat a véleményem. Én jobboldali beállítottságú vagyok, és a jobboldali pártoknál a tagfelvétel ajánlással történik, és nem egyszerű dolog egy pártba bekerülni [...] Az interneten több cikket olvastam a Mali-féle tömeges beléptetésekről, meg arról, hogy milyen botrányok övezték Mali Zoltánt. Az is világosan kiderült az általam olvasott cikkekből, hogy Wekler Ferenc Mali Zoltán pártfoglaltja.”

Összességében megállapítható, hogy a terhelt nem tartozik a tipikus szélsőséges, rasszista elkövetők körébe. Egyetlen társasága a személytelenséget nyújtó internet, ahol rajta kívül rengetegen ontják magukból nap nap után frusztrált kirohanásaikat a világ ellen. (5489/2007.)